

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ

КУДРЯВЦЕВ ВІКТОР ВІКТОРОВИЧ

УДК 343.2 (477)

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ОХОРОНА ЖИТТЯ ОСІБ,
ЩО Є НОСІЯМИ СУДОВОЇ ВЛАДИ,
ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ**

Спеціальність: 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія;
кримінально-виконавче право.

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Одеса – 2006

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Одеській національній юридичній академії Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор
ТУЛЯКОВ В'ячеслав Олексійович,
Одеська національна юридична академія,
проректор з міжнародних зв'язків

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор
ОСАДЧИЙ Володимир Іванович,
Київський національний університет
внутрішніх справ, завідувач кафедри
кримінального права;

кандидат юридичних наук
КОРОЛЕНКО Микола Павлович,
Апеляційний суд м. Києва, заступник голови
суду

Провідна установа: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького
НАН України, відділ проблем кримінального
права, криминології та судоустрою (м. Київ).

Захист відбудеться "23" грудня 2006 р. о 12 00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.086.01 Одеської національної юридичної академії за адресою: 65009, м. Одеса, вул. Фонтанська дорога, 23.

З дисертацією можна ознайомитися у науковій бібліотеці Одеської національної юридичної академії за адресою: 65009, м. Одеса, вул. Піонерська, 2.

Автореферат розісланий "20" листопада 2006 року

Вчений секретар
спеціалізованої вищої ради

Л.Р. Біла

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Проведення судової реформи в Україні та підвищення ролі та значення судового корпусу у формуванні соціальної правової держави обумовили необхідність підвищення ефективності механізмів правового захисту правосуддя та його носіїв. Незалежність судді та підпорядкованість його тільки закону повинні бути додатково забезпечені специфічними правовими заходами. Це обумовлюється також і тим, що суспільство, побудоване згідно з принципами демократії, створює відповідні інституції, головним завданням яких є забезпечення правової охорони людини з її природно притаманними правами, свободами, сподіваннями на гідне життя. Права людини, визначені і гарантовані в Декларації прав людини і громадянина (1789 р.), в Загальній декларації прав людини (1948 р.), в Європейській конвенції про захист прав і основних свобод (1950 р.) та в інших міжнародно-правових документах, встановлюють стандарти та ідеали, до яких сьогодні прагнуть усі цивілізовані країни світу. Важливою проблемою, розв'язання якої сприяє подальшій демократизації суспільства, є кримінально-правовий захист особистості носіїв судової влади.

Дослідження проблематики кваліфікації злочинів проти правосуддя завжди було актуальним у доктрині кримінального права. Цього вимагає реалізація конституційних принципів побудови демократичної держави. Воно також обумовлюється потребою приведення кримінально-правової теорії кваліфікації насильницьких злочинів та пов'язаних із ними злочинів *suī generis* у відповідність до нового етапу розвитку кримінального законодавства, потребою переосмислення ряду теоретичних положень і постулатів, обумовлених поступальним розвитком сучасного суспільствознавства.

Питання кваліфікації злочинів проти правосуддя розглядалися у працях Ю.В. Александрова, М.І. Бажанова, Ю.В. Бауліна, В.І. Борисова, І.С. Власова, А.В. Галахової, М.А. Гараніної, Л.Д. Гаухмана, В.О. Глушкова, М.С. Голоднюка, І.А. Дришлюка, М.Й. Коржанського, Я.М. Кульберга, А.А. Музики, М.І. Мельникова, В.О. Навроцького, А.В. Наумова, В.І. Осадчого, О.Я. Светлова, В.В. Сташиса, С.А. Семенова, Ю.І. Стецовського, Ш.С. Рашковської, С.А. Тарарухіна, В.Я. Тація, П.Ф. Тельнова, С.І. Тихенка, І.М. Тяжкової, В.І. Тютюгіна, А.П. Тузова, Є.В. Фесенка, В.Д. Філімонова, М.І. Хавронюка та інших вчених.

Однак слід зазначити, що в більшості випадків проводився аналіз загальних характеристик злочинів проти правосуддя чи особливостей кваліфікації окремих видів злочинів та їхнього значення. Причому більшість робіт присвячено аналізу попереднього законодавства та практики його застосування.

Проблеми кримінально-правової оцінки злочинних посягань на осіб, що є носіями судової влади, зумовлені, по-перше, тим, що в чинному законодавстві зберігається тенденція збільшення кількості та бланкетності спеціальних складів злочинів, які передбачають відповідальність за насильницькі злочини та за посягання на носіїв судової влади.

Прийнятий 5 квітня 2001 року Кримінальний кодекс України запровадив у правову дійсність ряд новел, які стосуються кримінально-правового захисту носіїв судової влади. Проте використання понять та термінів інших галузей права при формулюванні диспозиції ст. 379 КК України, існуючий процес судової реформи ведуть до певних труднощів при кваліфікації даного злочину. Саме недосконалість кримінально-правової норми, що передбачає захист носіїв судової влади, згідно із ст. 379 КК України, дає підстави зробити висновок про наявність наукової проблеми, змістом якої є визначення правової та юридичної природи вказаної норми, а також чітких юридичних ознак тієї сукупності злочинів, які віднесені законодавцем до злочинів проти правосуддя. Поруч із цим принципи і критерії криміналізації діянь, що посягають на представників судової влади, повною мірою в теорії кримінального права розглянуті не були.

По-друге, актуальність обраної теми диктується потребами практики, яка стикається із значними труднощами при кваліфікації злочинів проти правосуддя.

По-третє, властивості потерпілих від даного виду злочинів мають значення не тільки при кваліфікації злочинних діянь, але і можуть служити підставою для призначення того чи іншого виду покарання, що також диференціюється залежно від характеристик об'єкта злочинів проти носіїв судової влади.

Названий аспект проблеми також вимагає свого дослідження в процесі вирішення питання про сутність і зміст кримінально-правового захисту особистості носіїв судової влади.

Наведене обумовлює необхідність теоретичного дослідження проблематики кримінально-правового захисту особистості носіїв судової влади в сучасних умовах розвитку кримінально-правової теорії і правозастосовчої діяльності в Україні.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота спрямована на реалізацію положень Указу Президента України «Про заходи для подальшого зміцнення правопорядку, охорони прав і свобод громадян» від 18 лютого 2002 р. № 143/2002, положень Комплексної програми профілактики злочинності на 2001 – 2005 роки, затвердженої Указом Президента України від 25 грудня 2000 року № 1376/2000. Робота виконана згідно з планами наукових досліджень, здійснюваних Одеською національною юридичною академією відповідно до теми «Правові проблеми становлення і розвитку сучасної Української держави»

(державний реєстраційний номер 0101U001195), і була складовою частиною наукових досліджень кафедри кримінального права Одеської національної юридичної академії на 2000 – 2005 рр. «Забезпечення соціальної справедливості нормами кримінального права».

Мета і задачі дослідження. Основною метою дослідження є визначення системно-правових основ кримінально-правового захисту особистості носіїв судової влади і формулювання на цій основі науково обґрунтованих пропозицій щодо правильної кримінально-правової оцінки кваліфікації діянь, відповідальність за які передбачено ст. 379 КК України.

Мета дослідження визначила виділення ряду завдань дисертаційного дослідження, основними з яких є:

аналіз теоретичних передумов криміналізації злочинів проти носіїв судової влади та правосуддя в цілому на загально філософському, соціологічному і політико-правовому рівнях;

розгляд історичних передумов і закономірностей криміналізації посягань на носіїв судової влади в українському законодавстві та світовій практиці;

порівняльний аналіз відображення проблематики криміналізації посягань на носіїв судової влади;

узагальнення судової практики з питань застосування законодавства за посягання на життя носіїв судової влади;

теоретичне обґрунтування необхідності уточнення формулювання складу злочину, який передбачений ст. 379 КК України;

розробка теоретичних рекомендацій з удосконалення окремих положень і норм Кримінального кодексу України, які стосуються відповідальності за злочини проти правосуддя;

розроблення практичних рекомендацій з проблемних питань кваліфікації злочинів проти правосуддя, в тому числі поєднаних із застосуванням насильства.

Об'єктом дослідження є виявлення закономірностей процесу кримінально-правової протидії посяганням на носіїв судової влади.

Предметом дослідження є кримінальне законодавство України та доктринальні положення науки кримінального права щодо відповідальності за посягання на життя судді, народного засідателя чи присяжного або їх близьких родичів у зв'язку з їх діяльністю, пов'язаною із здійсненням правосуддя (ст. 379 КК України), практика їх застосування.

Методи дослідження. Методологічною основою дисертаційної роботи є загальні закони наукового пізнання, фундаментальні положення теорії та історії держави і права, соціології, кримінального права, кримінології, адміністративного права й інших юридичних наук. Методологія зазначеної роботи ґрунтується також на загальних і спеціальних методах пізнання: історичному, системно – функціональному і статистичному аналізі, які застосовувалися при

дослідженні розвитку становлення правових форм відповідальності за посягання на життя судді, народного засідателя чи присяжного або їх близьких родичів, процесів криміналізації і декриміналізації злочинів проти правосуддя; догматичному і порівняльно-правовому методах дослідження, які дозволили за допомогою аналізу змісту юридичних конструкцій і термінів у кримінальному законодавстві зарубіжних країн (КК Російської Федерації, Республіки Білорусь, Азербайджанської республіки, Естонської республіки, Латвійської республіки, Республіки Польща, ФРН, Іспанії, Франції) системно описати процес обумовлювання кримінальної відповідальності та кваліфікації посягань на життя судді, народного засідателя чи присяжного, або їх близьких родичів.

У дисертаційному дослідженні була вивчена і проаналізована практика судів України за 2001 – 2005 рр. у справах, за якими потерпілими були визнані працівники правоохоронних органів та суду, вибіркова практика судів щодо кваліфікації насильницьких злочинів, чинне законодавство різної галузевої приналежності, практика діяльності органів прокуратури України і узагальнюючі дані власних досліджень.

Наукова новизна одержаних результатів. Робота є першим у вітчизняній юридичній науці монографічним дослідженням кримінально-правової протидії посяганням на життя судді, народного засідателя чи присяжного або їх близьких родичів за новим кримінальним законодавством України. У результаті здійсненого дослідження закладено основи концепції кримінально-правового захисту носіїв судової влади, надано пропозиції, сформульовано нові положення і висновки до найбільш значущих з яких належать:

уперше:

досліджено вплив функціонального призначення судової влади в державі на властивості кримінально-правового захисту носіїв судової влади;

встановлено, що криміналізація злочинів проти правосуддя в Україні визначається закономірностями процесу кримінально-правового регулювання у пострадянському просторі: від тотального захисту представників влади та державного управління до диференціації відповідальності, що залежить від функціональних характеристик відповідних державних інститутів та ототожнених з ними носіїв відповідної влади. Встановлено, що ототожнення суду з правоохоронними органами, яке мале місце на певному етапі розвитку законодавства, позбавляє судову владу незалежності, веде до прогалин у захисті її представників та не відповідає конституційному принципу поділу влади;

сформульовано авторські критерії, за якими безпосередні об'єкти посягання на життя судді, народного засідателя чи присяжного або їх близьких родичів – інтереси та безпека правосуддя та життя носіїв судової влади (осіб, які здійснюють правосуддя) є обов'язковими і рівнозначними. Звідси реалізація принципу рівності кримінально-правової охорони потребує у майбутньому певної корекції існуючих кримінально-правових заборон та уніфікації відповідальності за посягання на життя носіїв судової влади та їх близьких;

узагальнено вітчизняний досвід кваліфікації цього злочину. Встановлено, що злочин, передбачений ст. 379 КК України, не може визнаватись як різновид умисного вбивства, передбаченого п. 8 ч. 2 ст. 115 КК України, а тому ідеальну сукупність утворити з ним не може; запропоновано вдосконалити чинну редакцію ст. 379 КК України із зазначенням у диспозиції статті нормативного визначення насильницьких дій злочинця;

удосконалено:

змістовну характеристику поняття судової влади в переліку об'єктів кримінально-правової охорони;

систематизацію потерпілих від злочину який досліджується. Наведено додаткові аргументи про розширення кола потерпілих від злочину, передбаченого ст. 379 КК України ;

пропозиції щодо уніфікації кримінального покарання за посягання на осіб, які здійснюють правосуддя, та їх близьких родичів (ст. 379 КК України). Існуючі межі покарання у вигляді позбавлення волі на строк від 8 до 15 років не є адекватними тяжкості і небезпечності цього суспільно небезпечного, особливо тяжкого злочину;

набули подальшого розвитку:

дослідження ознак суб'єктивної сторони юридичного складу посягання на життя судді, народного засідателя чи присяжного або їх близьких родичів у зв'язку з їх діяльністю, пов'язаною із здійсненням правосуддя, яке характеризується умисною формою вини щодо посягання на інтереси правосуддя та на життя осіб, які здійснюють правосуддя, а також їх близьких родичів. При цьому психічне ставлення суб'єкта злочину щодо посягання на інтереси та безпеку правосуддя може характеризуватись лише прямим умислом, специфічними мотивами, цілями і метою припинити або змінити діяльність осіб, які здійснюють правосуддя. Щодо посягання на життя близьких родичів носіїв судової влади, то суб'єктивна сторона може характеризуватись як прямим, так і непрямим умислом;

положення про суб'єктний склад цього злочину. Визначено, що у випадку, якщо злочин, передбачений ст. 379 КК України, було вчинено неповнолітнім у разі грубого і очевидного порушення його прав і свобод, або якщо до нього було застосовано жорстоке фізичне або психічне насильство з метою примусити вчинити посягання на особу,

яка здійснює правосуддя, при призначенні покарання вважається доцільним застосування ст. 69 КК України.

Практичне значення одержаних результатів. Положення, висновки та пропозиції, викладені в дисертаційному дослідженні, визначають концептуальні проблеми кримінально-правової протидії посяганням на життя судді, народного засідателя чи присяжного і є відправним моментом у подальших дослідженнях проблем кримінальної відповідальності за злочини проти правосуддя та передумовою подальшого вдосконалення законодавства про відповідальність за посягання на життя носіїв судової влади. Положення та результати дослідження можуть використовуватися при здійсненні нормотворчої діяльності, при удосконаленні законотворчих та нормативних актів з питань захисту судової влади в Україні.

Сформульовані висновки і пропозиції були направлені до Верховної Ради України. Практичне значення даного дослідження полягає також у тому, що отримані результати можуть бути використані судовими і правоохоронними органами як рекомендації щодо кваліфікації злочинів проти правосуддя.

Крім того, значення дисертаційного дослідження полягає в можливості використання матеріалів роботи для вирішення теоретичних і практичних кримінально-правових проблем. Вони можуть бути використані у навчальному процесі при викладенні курсу кримінального права, а також при підготовці відповідних навчальних видань, коментарів та методичних рекомендацій.

Апробація результатів дослідження. Результати і висновки дослідження доповідалися на засіданнях кафедри кримінального права Одеської національної юридичної академії, у виступах, статтях і наукових публікаціях автора. Положення дисертації доповідалися на науково-практичних конференціях у 2004-2006 рр, зокрема: на 7-й (59-й) звітній науковій конференції професорсько-викладацького і аспірантського складу ОНЮА (Одеса, 2004), «круглому столі» Одеського інформаційно-аналітичного центру по боротьбі з організованою злочинністю «Глобалізація злочинності і макроекономіка» (Одеса, 2004), Всеукраїнському науково-практичному семінарі «Тіньова економіка в інфраструктурі організованої злочинності» (Одеса, 2004), 8-й (60-й) звітній науковій конференції професорсько-викладацького і аспірантського складу ОНЮА (Одеса, 2005), «круглому столі» «Актуальні проблеми філософії права» (Одеса, 2005), 9-й (61-й) звітній науковій конференції професорсько-викладацького і аспірантського складу ОНЮА (Одеса, 2006).

Публікації. Основні положення дисертації викладені в трьох навчальних посібниках і шести наукових статтях, п'ять з яких входять до переліку фахових видань, затверджених ВАК України.

Структура й обсяг дисертації. Дисертація складається з вступу, трьох розділів, що охоплюють вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 215 сторінок, з них список використаних джерел на 18 сторінках (229 найменувань).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** викладено загальну характеристику роботи, актуальність дослідження, значущість наукової проблеми, розкривається зв'язок дисертації з навчальними та методичними планами, визначаються мета, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження, його емпірична база, сформульовані наукова новизна та основні положення, що виносяться на захист, розкрито теоретичне та практичне значення отриманих результатів, вказується на їх апробацію.

Розділ I “Теоретико-методологічні аспекти криміналізації посягань на представників судової влади” складається з трьох підрозділів. Він містить аналіз стану дослідження проблем криміналізації злочину, який вивчається. Розглядається історичний аспект виникнення судової влади, її поступове виокремлення в самостійну гілку влади, дається визначення поняття “судова влада”, наводиться складний шлях формування правового статусу носіїв судової влади та особливостей їх кримінально-правового захисту.

У *підрозділі 1.1. “Історичні та правові передумови становлення, розвитку та захисту судової влади в Україні”* подається історичний огляд проблеми диференціації відповідальності за посягання на носіїв судової влади в наступних історичних вимірах.

За часів Київської Русі, коли діяла визначна історична пам'ятка “Руська Правда” та норми звичаєвого права, судова влада як така була прерогативою київських князів. У подальшому практична реалізація функцій судової влади поступово передавалась “княжим людям”. Після занепаду Київської Русі і втрати державності на теренах України діяли правові системи Литви, Польщі, а потім Московії (Росії), Австро-Угорщини. Поступово судова влада оформлювалася в орган державної влади, підпорядкований правителю, з послідовним створенням розгалуженої системи судів, з елементами виборності суддів, які здійснювали судочинство відповідно до з надзвичайно різноманітних правових документів: “Статутів”, “Уложень”, “Судних Грамот” тощо. Поступово норми звичаєвого права, “Руської Правди” перестали діяти. На теренах України, залежно від того, під чією владою вона знаходилась, діяло законодавство країн-завойовників. Проте в історичних, нормативних і літературних джерелах не знайдено кримінально-правових норм, якими б було встановлено кримінальну відповідальність за посягання на життя осіб, які здійснюють судочинство.

Доба Української козацької держави, “період Хмельниччини”, характеризується власною правовою системою, яка формувалася в універсалах та інших правових актах (Березневі статті, Московські статті, Коломацькі статті). Судочинство здійснювалося як правило незалежно від гетьманської влади у виборних незалежних судах. Це було символом свободи і державності та узгоджувалося із судочинством Європи. Були здійснені практичні заходи розбудови власної держави з республіканської формою правління та розмежуванням функцій судових органів від адміністративних. В Європі такий поділ функцій судових та адміністративних органів вперше було закріплено в Конституції Франції 1791 р., якою вперше було визначено термін “судова влада”.

Після остаточної втрати Україною державності на її теренах діяло законодавство Російської імперії, Польщі, Австро-Угорщини, яким керувалися суди при здійсненні судочинства. Демократичні засади діяльності судів (виборність суддів, оскарження рішень суддів тощо) неоднозначно, але поступово втілювалися в систему судочинства, закладаючи нові підвалини для утворення правосуддя. У Російській імперії все більше зміцнювалась домінуюча роль держави, державної влади, а тому самостійність судової влади не декларувалась. В доктринальних судженнях допускалося лише говорити про поділ функцій держави. В той же час будь-яких даних, які б засвідчували ознаки українського судочинства, не знаходиться. У кримінальному законодавстві Російської імперії, інших держав, що володарювали на теренах України, окремої відповідальності за посягання на осіб, які здійснюють судочинство, не знайдено. Це питання розв’язувалося в загальному порядку залежно від значущості охорони життя представників влади та їх суб’єктних характеристик.

Період 1917–1922 рр. характеризується як базисний етап українського державотворення. Українська Центральна Рада в 1917 р. в III Універсалі записала: “Суд на Україні повинен бути справедливий, відповідний духу народу”. Для цього були вжиті дійові заходи по створенню самостійної судової влади і демократичного правосуддя. В Конституції України 1918 р. у главі VI “Суд Української Народної Республіки” статтею 62 було закріплено: “Судова влада в рамках цивільного, карного і адміністративного законодавства здійснюється виключно судовими установами”. Для реалізації завдань і функцій судової влади була створена демократична судова система.

У подальшому в Україні перемогла радянська влада, яка підпорядкувала судові органи органам виконавчої влади з чітким централізованим управлінням, панівним становищем держави та додатковими заходами, спрямованими на захист її представників. Злочинні посягання на діяльність судів розглядалися спочатку як злочини проти порядку управління, а потім у кримінальному

законодавстві були запропоновані окремі глави (розділи), які мали назву “Злочини проти правосуддя”. Ці діяння вчинювалися як “ззовні”, так і “зсередини” особами, які здійснювали судочинство або сприяли йому. В 1994 р. в тексті Конституції УРСР 1978 р. було задекларовано принцип поділу влади на законодавчу та виконавчу та закріплено в розділі V “Органи законодавчої і виконавчої влади”. На конституційному рівні поняття “судова влада” не було закріплене. Розділ VIII мав назву “Правосуддя, арбітраж і прокурорський нагляд”.

Період державності України започаткований в 1991 р. з проголошення незалежності. Радянське законодавство активно доповнюється та змінюється. Поняття “судова влада” було вжито в Конституційному договорі між Верховною Радою України та Президентом України 1996 р., за яким було задекларовано принцип поділу влади на законодавчу, виконавчу та судову (ст. 6). В діючій Конституції України в Розділі VIII закріплено радянський термін “правосуддя”, чим створено певні правові проблеми. Приєднуючись до думки В.Т. Маляренка, про необхідність прийняття Закону “Про судову владу”, в дисертації надано додаткові аргументи щодо необхідності зміни назви розділу VIII Конституції “Правосуддя” на “Судова влада в Україні”. Це більшою мірою відповідає принципів послідовного захисту представників судової влади, в тому числі й кримінально-правовими заходами, створює передумови подальшої диференціації відповідальності за скоєння злочинів проти носіїв судової влади.

У підрозділі 1.2. “Правові підстави кримінально-правового захисту правосуддя” досліджено співвідношення, взаємозв’язок та взаємообумовленість понять “конституційний устрій”, “судова влада”, “правосуддя”, “судочинство”, “кримінальний процес”. Визначено, що судова влада реалізується шляхом здійснення правосуддя, яке є складовим елементом конституційного устрою України, як зазначено Розділом VIII КК України є об’єктом кримінально-правової охорони, що зумовлюється суспільною небезпекою таких посягань, необхідністю забезпечення соціальної справедливості, потребами додаткового захисту носіїв судової влади як гарантії реалізації конституційних принципів здійснення судової влади в країні. Остаточними юридичними гарантіями забезпечення законної діяльності носіїв судової влади є ст.ст. 376, 377, 378 і 379 цього розділу КК України.

У підрозділі 1.3. “Системно-правові основи криміналізації посягань на життя носіїв судової влади” аналізуються міжнародно-правові акти, Конституція України, чинне законодавство: Закон “Про статус суддів”, Закон “Про судоустрій України”, Закон “Про Конституційний Суд України”, статті розділу VIII “Злочини проти правосуддя” КК України, положення, що стосуються судово-правової реформи сьогодення, інші нормативно-правові акти, які є передумовою сучасної криміналізації

злочинів проти судової влади, та досліджується зміст поняття “носії судової влади”.

У результаті дослідження робиться висновок про те, що до осіб, які є носіями судової влади і які потребують всебічної кримінально-правової охорони згідно ст. 379 КК України, слід відносити суддів судів загальної юрисдикції: професійних суддів, суддів спеціалізованих (окрім вищих) судів, суддів, які здійснюють правосуддя, займають адміністративні посади голови або заступника голови суду, народних засідателів, присяжних.

Розділ II “Кримінально-правова характеристика складу злочину, посягання на життя судді, народного засідателя чи присяжного або їх близьких родичів у зв’язку з їх діяльністю, пов’язаною із здійсненням правосуддя” складається з двох підрозділів, які присвячені юридичному аналізу елементів та ознак складу злочину, який досліджується.

У підрозділі 2.1. “Об’єктивні ознаки посягання на життя судді, народного засідателя чи присяжного, а також їх близьких родичів у зв’язку з їх діяльністю, пов’язаною із здійсненням правосуддя” здійснюється аналіз чинного національного та зарубіжного законодавства, спрямованого на кримінально-правову охорону інтересів правосуддя та життя носіїв судової влади, а також визначаються безпосередні об’єкти злочину, передбаченого ст. 379 КК України, наводяться докази щодо визнання безпосередніх об’єктів досліджуваного злочину взаємообумовленими і в силу цього рівнозначними.

У дисертації зроблено висновки, що суспільна небезпека злочину, передбаченого ст. 379 КК України, полягає в тій шкоді, гіпотетично невідворотній, що матеріалізується у вбивстві (замаху на вбивство) потерпілого як носія судової влади, який, здійснюючи правосуддя, є публічною особою, що визнається прямим наслідком цього злочину, та в дезорганізації правосуддя – як похідному наслідку. Злочин, передбачений ст. 379 КК України, позбавляє людину не лише життя як біологічної цінності та передумови виникнення існування та розвитку соціальних цінностей, притаманних особі, а й завдає суттєвої шкоди публічним інтересам – інтересам правосуддя. В цьому сенсі особистість носія судової влади та відносини, які забезпечують її розвиток, є найвищою цінністю, соціальним благом, яке підлягає кримінально-правовому захисту в демократичних країнах. А тому домінуюча в теорії українського кримінального права та країн СНД точка зору про те, що життя носіїв судової влади є додатковим безпосереднім об’єктом вказаного злочину, аргументовано спростовується.

Потерпілими від злочину, передбаченого ст. 379 КК України, можуть бути такі категорії осіб: професійні судді судів загальної юрисдикції; судді спеціалізованих судів; професійні судді, які займають адміністративні посади (голови/заступника) в судах загальної юрисдикції; народні засідателі чи присяжні – представники народу.

З урахуванням викладеного в дисертації наводяться аргументи з приводу того, що чинна кримінально-правова норма про відповідальність за посягання на життя судді, народного засідателя чи присяжного або їх близьких родичів у зв'язку з їх діяльністю, пов'язаною із здійсненням правосуддя, потребує вдосконалення в плані чіткого визначення її цільової спрямованості та законодавчої фіксації чинників, які більш повно можуть визначити юридичну природу цього злочину, будуть сприяти підвищенню авторитету судової влади, забезпеченню стабільного правопорядку в країні.

На підставі узагальнення нормативного та теоретичного матеріалу, даних судової практики в дослідженні обґрунтовується власна авторська позиція щодо визначення основних безпосередніх об'єктів, до яких належать: життя носіїв судової влади або їх близьких родичів та інтереси правосуддя. Вони є об'єктами взаємообумовленими і рівнозначними.

При аналізі існуючих наукових підходів щодо визначення поняття та ознак об'єктивної сторони юридичного складу злочину акцентується увага на суттєвих юридичних ознаках об'єктивної сторони посягання на життя носіїв судової влади або їх близьких родичів, розкривається зміст дії або бездіяльності, способу вчинення цього злочину, причинового зв'язку, злочинних наслідків та інших ознак об'єктивної сторони складу злочину, що вивчається.

На підставі отриманих результатів робиться висновок про те, що законодавець при визначенні цих ознак у диспозиції ст. 379 КК України допустив порушення законодавчої техніки, а тому не розкрив в повному обсязі механізм злочинного посягання на безпосередні об'єкти досліджуваного злочину та не визначив юридичний характер злочинних наслідків.

У дисертації доведено, що об'єктивна сторона злочину, передбаченого ст. 379 КК України, утворює психофізичну єдність з суб'єктивною стороною цього посягання. А тому використані терміни “посягання”, “вбивство”, “замах на вбивство визначають або характер наслідків – “вбивство” або стадії вчинення цього злочину – “посягання”, “замах на вбивство” і необумовлені основними безпосередніми об'єктами та способом його вчинення. Доводиться, що під способом злочину, передбаченого ст. 379 КК України, слід розуміти особливо небезпечне насильство, руйнівне за своїм змістом, цілеспрямоване на досягнення цілі – смерті потерпілого та мети – заподіяння шкоди правосуддю. В той же час, хоча за даними дослідженої судової практики випадків вбивства носіїв судової влади не встановлено, а деякі посягання закінчилися заподіянням тілесних ушкоджень, діяльність судів у цих випадках була суттєво дезорганізована. Дані слідчої та судової практики засвідчують, що, реалізуючи цей спосіб посягання, винуваті особи застосовують зброю (57%), предмети різного характеру (металеві палиці тощо) – (32%), інші засоби.

У дисертації обґрунтовується позиція щодо більш послідовного визначення початкового та кінцевого моменту посягання та пов'язаних з ними наслідків цього злочину. Вперше визначено, що кінцевий момент досліджуваного злочину визначається вбивством як юридичним наслідком злочину та взаємопов'язаним похідним наслідком – заподіянням шкоди інтересам правосуддя.

Такий характер наслідків цього злочину обумовив визначення причинового зв'язку як опосередкованого і який є обов'язковою ознакою об'єктивної сторони злочину: дії (бездіяльності), обраного способу посягання та основного наслідку – смерті потерпілого.

У підрозділі 2.2. *“Суб'єктивні ознаки посягання на життя осіб у зв'язку із здійсненням ними правосуддя та їх близьких родичів”* визначено зміст характеристик ознак психічного ставлення суб'єкта до вчиненого діяння, проаналізовано мотиви, цілі та мета злочину, надано характеристику суб'єкта злочину, що досліджується.

У дисертації набули подальшого розвитку доктринальні положення стосовного того, що суб'єктивна сторона складу злочину посягання на життя осіб, які здійснюють правосуддя або їх близьких родичів, характеризується психічним ставленням суб'єкта посягання на життя осіб, які здійснюють правосуддя, як до дії (бездіяльності), способу вчинення та до злочинних наслідків. Він може бути вчинений лише умисно з певних мотивів, спеціальних цілей та мети. Це обумовлено специфічними юридичними ознаками (статусом та соціальною роллю) потерпілих та характером і особливо небезпечним способом посягання, змістом якого є насильство руйнівного характеру, яким потерпілому завдається смерть та дезорганізується робота суду.

Ця позиція аргументується так. Умисел при вчиненні цього злочину визначається, перш за все, способом посягання та характером цих зовнішніх ознак діяння, які разом із суб'єктивними ознаками (мотиви і цілі) утворюють в кінцевому підсумку цей злочин що відбивається у свідомості суб'єкта злочину і спрямовується його волею для досягнення мети злочину.

З цього можна зробити висновок про те, що досліджуваний злочин може бути вчинений лише з прямим умислом. Проте прямий умисел може мати місце до таких ознак об'єктивної сторони злочину: дії (бездіяльності), способу посягання та основного наслідку – смерті потерпілого. Щодо похідного наслідку – заподіяння шкоди інтересам правосуддя, то тут може мати місце як прямий, так і непрямий умисел.

Суб'єкт злочину як особа, яка знаходиться у правовідносинах з судом (зацікавлена особа), усвідомлює (інтелектуальний момент) правовий або родинний статус потерпілого, характер владних повноважень судді, народного засідателя чи присяжного, якими обмежені або будуть чи були обмежені права суб'єкта злочину, та бажає (вольовий момент) вбити потерпілого, з тим щоби перешкодити

здійсненню правосуддя, тобто діє з прямим умислом. Посягаючи на життя потерпілого з мотивів помсти, винувата особа може і не бажати настання наслідку – заподіяння шкоди інтересам правосуддя, але свідомо припускає можливість її настання.

У дисертації наводяться аргументи, що мотиви, цілі і мета посягання на життя носіїв судової влади або їх близьких родичів – обов'язкові ознаки суб'єктивної сторони цього злочину і обумовлені таким: статусом потерпілого – носія судової влади, а при посяганні на життя його близьких родичів – їх родинними відносинами.

Виходячи з мотивоутворюючих спонукань (уникнути негативних юридичних наслідків або помститись за діяльність по здійсненню правосуддя) щодо досягнення певних цілей при вчиненні цього злочину та враховуючи ту шкоду, яка завдається життю потерпілого у вигляді його смерті, в дисертації робиться висновок про те, що при цих обставинах слід говорити про ціль злочину, яка має проміжний характер, а не мету злочину. Метою посягання на життя носіїв судової влади або їх близьких родичів слід визнавати кінцевий результат посягання – заподіяння шкоди інтересам правосуддя.

Аналіз національного та зарубіжного законодавства дає підстави для висновку: суб'єктом цього злочину може бути фізична осудна особа, яка до вчинення злочину досягла 14-річного віку. Такий підхід узгоджується з міжнародно-правовими документами щодо захисту прав дитини.

Вивчення джерельної бази та судової практики дозволило зробити висновок, що суб'єкта досліджуваного злочину характеризують специфічні ознаки: він, як правило, знаходиться у правовідносинах з носіями судової влади або є зацікавленою особою, його права можуть бути суттєво обмежені, а тому суб'єкту притаманна схильність до непокори владним та нормативним вимогам та схильність до вирішення конфліктної ситуації шляхом застосування особливо небезпечного (руйнівного) насильства, спрямованого на заподіяння смерті потерпілого.

Розділ третій **“Спеціальні питання кваліфікації та призначення покарання за злочинне посягання на життя осіб у зв'язку із здійсненням ними правосуддя та їх близьких родичів”** складається із трьох підрозділів, та присвячений спеціальним питанням кваліфікації, співвідношення характеристик складу злочину, що досліджується, із суміжними посяганнями; питанням призначення покарання за злочинне посягання на життя осіб у зв'язку із здійсненням ними правосуддя та їх близьких родичів.

У підрозділі 3.1. **“Проблемні питання кваліфікації злочинного посягання на життя осіб у зв'язку із здійсненням ними правосуддя, та їх близьких родичів за сукупністю злочинів”**, на підставі дослідження наукових праць українських та зарубіжних вчених, висловлюється погодження з науковою позицією, за якою кваліфікація злочинів – це

встановлення і юридичне закріплення точної відповідальності ознак вчиненого діяння ознакам юридичного складу злочину, передбаченого кримінально-правовою нормою (В.М. Кудрявцев, В.О. Навроцький, С.А. Тарарухін). Для практичної реалізації цього положення слід знати і правильно застосовувати правила кваліфікації злочинів як певні прийоми, способи застосування кримінального закону, в основі яких є підстави та принципи кваліфікації злочинів (В.О. Навроцький).

Дослідження показало, що кримінально-правова норма, якою є ст. 379 КК України, конкурує з іншими нормами, що потребує чіткого їх відмежування від суміжних злочинів, а у певних випадках кваліфікувати за сукупністю злочинів. Автор, дослідивши чинне кримінальне законодавство, схиляється до думки, що кваліфікувати злочин, передбачений ст. 379 КК України, за сукупністю з іншими злочинами можливо лише при реальній сукупності (В.І. Тютюгін). У дисертації наводяться відповідні аргументи щодо неможливості кваліфікації досліджуваного злочину за сукупністю з різновидами умисного вбивства, передбаченого ч.2 ст. 115 КК України. Сформульовані аргументи, які дають підстави стверджувати, що роз'яснення Пленуму Верховного Суду України, дані у абз. 5 п. 12 Постанови № 2 від 07 лютого 2003 р. “Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи” щодо кваліфікації зазначених злочинів за сукупністю, не відповідають вимогам ст. 61 Конституції України, а тому суперечать вимогам ст. 3 КК України, а також роз'ясненням Пленуму з подібних питань. Це дало підстави для висновку про необхідність скасування п.12 зазначеної постанови.

У підрозділі 3.2. “Співвідношення посягання на життя судді, народного засідателя чи присяжного у зв'язку із їх діяльністю, пов'язаного із здійсненням правосуддя, або їх близьких родичів з іншими злочинами” досліджено чинне кримінальне законодавство (ст.ст. 112, 348, 400, ч.4 ст. 404, 443 КК України), літературні джерела з цієї проблеми. Результати дослідження з очевидністю засвідчили: зазначені злочини мають особливі індивідуальні юридичні ознаки, які характеризуються: наявністю двох основних безпосередніх рівнозначних об'єктів, які обумовлені правовим статусом потерпілих, суттєво відмінним у кожному злочині, тобто мають свій персоніфікований статус. Окрім цього, вони обумовлені індивідуальними для кожного злочину мотивами, цілями та їх метою. А тому точка зору вчених (С.Д.Шапченко, В.М. Мамчур), що злочини, передбачені ст. ст. 112, 348, 379, 400, ч.4 ст.404 та 443 КК України, є різновидами умисного вбивства, передбаченого п.8 ч.2 ст.115 КК України, не в повній мірі відповідає букві та духу сучасного законодавства України.

У підрозділі 3.3. “Питання призначення покарання за посягання на життя осіб у зв'язку із здійсненням ними правосуддя та їх близьких

родичів” аналізується національне та зарубіжне законодавство, доктринальні положення щодо питань покарання, цілей та мети покарання. Автор, ґрунтуючи своє розуміння покарання на принципі “немає злочину – немає покарання без вказівки на те у законі” та у відповідності до міжнародно-правових документів щодо захисту прав і свобод людини, положень ст. ст. 62, 124 Конституції України, доходить висновку, що вид і розмір покарання, визначені санкцією кримінального закону, за вчинений злочин мають бути адекватними характеру і ступеню тяжкості злочину та справедливими.

Досліджуваний злочин може спричинити самі тяжкі та незворотні наслідки – позбавити життя людини. Життя людини як природне і невід’ємне її право повинно захищатися найбільш повно і суворо. Більш того, цього потребує закон у злочинах *sui generis*, наприклад у випадках коли потерпілим є особа, яка виконує публічні функції носія судової влади. В той же час покарання, передбачене санкцією ст. 379 КК України у вигляді позбавлення волі (межі покарання у вигляді позбавлення волі на строк від 8 до 15 років) менше аналогічного виду покарання, передбаченого санкцією ч.2 ст.115 КК України (за кваліфіковане вбивство нижча межа покарання становить 10 років позбавлення волі), а тому не є досконалим, адекватним характеристикам особливо тяжкого злочину і не відповідає європейським стандартам кримінально-правової охорони життя носіїв судової влади та їх сімей. В дисертації відстоюється позиція, згідно з якою санкцію ст. 379 КК України слід удосконалити, встановивши більш високе значення нижньої межі покарання у вигляді позбавлення волі, підвищивши її до 12 років. Це певним чином більш чітко відображує позиції призначення соціально справедливого виваженого покарання за особливо тяжкі злочини.

ВИСНОВКИ

Судова влада в Україні повинна забезпечити кожній людині доступ до незалежного і неупередженого суду, який здійснюється носіями судової влади – професійними суддями та, у визначених законом випадках, народними засідателями чи присяжними. Конституція України, гарантуючи незалежність і недоторканність суддів, зобов’язує державу забезпечити особисту безпеку суддів та їхніх сімей.

Об’єднання різних за юридичною природою злочинів проти правосуддя у один розділ свідчить про наявність підходу, започаткованого законодавцем Росії, при якому домінуюча роль надається державі та верховенству закону над правом. Такий підхід притаманний майже всім пострадянським країнам та деяким країнам, що входили до радянського табору. При цьому ототожнення суду з правоохоронними органами не відповідає конституційному принципу

поділу влади, функції здійснення правосуддя ототожнюються з функціями адміністративного апарату (виконавчою владою), що позбавляє судову владу незалежності та веде до прогалин у захисті її представників. Будь-які посягання на законну діяльність суддів має спричиняти юридичну відповідальність.

Посягання на життя носіїв судової влади та їх близьких родичів визнається за Кримінальним кодексом України особливо тяжким злочином і спричиняє, згідно ст. 379 КК, найсуворіші види покарання.

Для подальшого посилення кримінально-правового захисту носіїв судової влади в Україні в дисертації на основі узагальнення результатів дослідження та формулювання власних рекомендацій пропонується:

закріпити на рівні Конституції України поняття “судова влада”, що надасть можливість уточнення поняття “правосуддя” для визначення родового об’єкту злочинів, що вивчаються та вдосконалення кримінального законодавства;

для подальшого вдосконалення кримінально-правової протидії злочинам проти судової влади необхідно визначити поняття “носії судової влади”, під якими (у кримінально-правовому сенсі) слід розуміти професійних суддів судів загальної юрисдикції, суддів спеціалізованих судів (окрім голів та заступників голів цих судів), професійних суддів, які займають адміністративні посади (голови судів, їх заступники), народних засідателів та присяжних.

Існує також потреба в уточненні та новому формулюванні юридичних ознак досліджуваного злочину що спрямоване на вдосконалення кримінально-правової норми (ст. 379 КК України) шляхом уточнення основних юридичних ознак: об’єктів злочину, кола і правового статусу потерпілих, способу та наслідків злочину, мотивів, цілей та мети злочину.

При цьому злочин, передбачений ст. 379 КК, не може визнаватися як різновид умисного вбивства, передбаченого п. 8 ч. 2 ст. 115 КК, а тому ідеальну сукупність утворити з ним не може. Це можливе лише у випадку внесення у майбутньому додатку до ст. 115 КК України, згідно з яким навмисне вбивство може визнаватися множинним, якщо його вчиненню передувало посягання на життя державного чи громадського діяча, судді, народного засідателя чи присяжного, представника правоохоронного органу, захисника, чи акт геноциду.

Вважаємо також за необхідне привести санкцію ст. 379 КК України у відповідність з європейськими стандартами захисту життя носіїв судової влади та їхніх сімей.

Це надає можливість стверджувати, що чинна редакція ст. 379 КК України має суттєві недоліки системного та догматичного характеру, потребує певної корекції разом із деякими нормами розділу VIII “Злочини проти правосуддя” КК України і запропонувати авторську редакцію ст. 379 КК України:

«Стаття 379. “Умисне перешкодження здійсненню правосуддя”

1. Умисне перешкодження законній діяльності особам, які здійснюють правосуддя, із застосуванням насильства або з погрозою його застосування з метою змінити або припинити їх діяльність,

карається обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк.

2. Дії, передбачені частиною першою цієї статті, якщо ними заподіяні тяжкі тілесні ушкодження або інші тяжкі наслідки,

карається позбавленням волі від чотирьох до восьми років.

3. Діяння, передбачене частиною першою або другою цієї статті, вчинене особою з метою змінити або припинити діяльність потерпілого із здійснення правосуддя, або з помсти за таку діяльність шляхом заподіяння смерті потерпілому або його близькому родичу,

карається позбавленням волі на строк від 12 до 15 років, або довічним ув'язненням.»

**СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ
ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ**

1. Кудрявцев В. Покарання за посягання на життя носіїв судової влади має бути адекватне вчиненому злочину // Прокуратура. Людина. Держава. – 2004. – № 7. – С. 8 –15.
2. Кудрявцев В. Проблеми визначення ознак об'єктивної сторони посягання на життя носіїв судової влади або їхніх близьких родичів у зв'язку зі здійсненням правосуддя // Прокуратура. Людина. Держава. – 2004. – № 7. – С. 54 – 62.
3. Кудрявцев В. Проблеми визначення об'єктів посягання на життя носіїв судової влади (ст. 379 КК) // Право України. – 2004. – № 9. – С. 54 – 62.
4. Кудрявцев В. Ознаки суб'єктивної сторони посягання на життя носіїв судової влади або їхніх близьких родичів у зв'язку зі здійсненням правосуддя // Часопис Київського університету права. – 2004. – № 3. – С. 61– 67.
5. Кудрявцев В. Завдання і організація роботи прокурорів у судовому розгляді кримінальних справ// Прокуратура. Людина. Держава. – 2004. – № 5. – С. 4-10.
6. Кудрявцев В. Проблеми розгляду судами скарг на окремі постанови органу дізнання, слідчого та прокурора // Прокуратура. Людина. Держава. – 2004. – № 11. – С. 3 – 9.
7. Кудрявцев В.В. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: у 3 кн. (редакційне корегування) / За заг. ред. В.Г. Гончаренка, П.П. Андрушка – К.: «Форум», 2005: ст.ст. 237, 239, 245, 247, 251, 252, 264¹; у співавторстві з П.С. Березином, ст.ст. 236, 238, 241, 244, 246.

АНОТАЦІЯ

Кудрявцев В. В. Кримінально-правова охорона життя осіб, що є носіями судової влади, за кримінальним законодавством України. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.08: кримінальне право та криминологія, кримінально-виконавче право. – Одеська національна юридична академія, Одеса, 2006.

Дисертація є першим в Україні комплексним дослідженням питань посягання на життя судді, народного засідателя чи присяжного або їх близьких родичів у зв'язку з їх діяльністю, пов'язаною із здійсненням правосуддя. З точки зору сучасної теорії криміналізації досліджені підстави, терміни та поняття, які базуються на положеннях міжнародного права, нормах національного та зарубіжного законодавства, обґрунтовуються поняття “судова влада”, “правосуддя”, “судочинство” та дається визначення і розкриваються ознаки поняття “носій судової влади” тощо. Досліджені об'єктивні та суб'єктивні ознаки юридичного складу посягання на носіїв судової влади або їх близьких родичів, а також конститутивні ознаки злочину: основні безпосередні об'єкти, спосіб посягання та різновиди злочинних наслідків, мотиви, цілі та мета злочину, проаналізовані питання кримінально-правової кваліфікації за сукупністю злочинів, відмежування досліджуваного злочину від суміжних, питання адекватності характеристик покарання ступеню тяжкості злочину, що досліджується.

Запропонована нова редакція норми з уточненням об'єктивних і суб'єктивних ознак юридичного складу злочину, передбаченого ст. 379 КК України .

Ключові слова: посягання на життя суддів або їх близьких родичів, носій судової влади, кримінальна відповідальність, адекватність покарання.

АННОТАЦИЯ

Кудрявцев В. В. Уголовно-правовая охрана представителей судебной власти по уголовному законодательству Украины. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.08 – уголовное право и криминология, уголовно-исполнительное право. – Одесская национальная юридическая академия. Одесса, 2006.

Диссертация представляет собой первое в Украине монографическое исследование вопросов уголовной ответственности за

посягательство на жизнь судьи, народного заседателя или присяжного или их близких родственников в связи с их деятельностью, связанной с осуществлением правосудия, с детальным раскрытием содержания элементов и признаков юридического состава данного преступления.

Впервые на уровне диссертации с позиций современной теории криминализации исследовано базовое законодательство Украины, регулирующее общественные отношения касательно проблемы конституционного строя, судебной власти, правосудия, и определяющих правовой статус публичных лиц, которыми являются лица, осуществляющие правосудие и определенные как носители судебной власти. В работе проанализированы основания легализации и доктринальное определение понятий “судебная власть”, “правосудие”, “носители судебной власти”, “посягательство на жизнь”, которые базируются на нормах международного права, национального и зарубежного законодательства, положениях доктрины уголовного права, с учетом практики применения исследуемой нормы и ее зарубежных аналогов. В развитие этого обосновывается необходимость закрепления в Конституции Украины понятия “Судебная власть” как нормативной подосновы определения родового объекта преступлений против правосудия.

На основании анализа признаков основных объектов преступления, предусмотренного ст. 379 УК Украины, определено, что данное преступление посягает на два объекта – жизнь лиц, осуществляющих правосудие, а также их близких родственников и интересы правосудия. На основании этого впервые сформулировано положение о том, что эти непосредственные объекты взаимообусловлены и в силу этого равнозначны.

Диссертант обосновывает, что с объективной стороны состав преступления, предусмотренный ст. 379 УК Украины, характеризуется способом его совершения, содержанием которого является особенно опасное насилие разрушительного характера. Преступные последствия определены двух видов: непосредственные (прямые) – смерть потерпевшего и опосредствованные – дезорганизация действия суда.

Исследование всех элементов и признаков состава преступления, предусмотренного ст. 379 УК Украины, позволило провести обоснованное ограничение последнего от иных преступлений, доказать существенные конструктивные недостатки исследуемой нормы, мягкость наказания за посягательство на жизнь носителей судебной власти или их близких родственников.

Автор обосновывает необходимость уточнения юридических признаков исследуемого преступления, в частности, непосредственных объектов, способа и видов преступных последствий посягательства, мотивов и целей преступления.

Предложена новая редакция нормы с уточненными юридическими признаками с целью более эффективной уголовно-правовой защиты носителей судебной власти и их близких родственников.

Ключевые слова: посягательство на жизнь судей или их близких родственников, носитель судебной власти, уголовная ответственность, адекватность наказания.

SUMMARY

Kudryavtcev V.V. The criminal-law protection of judicial power bearers' life under criminal legislation of Ukraine. – Manuscript.

Dissertation for a degree in juridical sciences under the speciality 12.00.08 “Criminal Law and Criminology; Criminal Executive Law” – Odessa National Law Academy, Odessa, 2006.

Dissertation is an independent complete work on the problems of infringement upon judge, people’s assessor, juror’s life or their close relatives in connection with their activities on administering justice. Due to modern theory of criminalization some basic notions were analyzed, i.e., judicial power, judiciary, administer justice in connection with judicial power bearers notion as main element of criminalization of such a deed. Elements of juridical state of judicial power bearers’ life protection were analyzed: concerning theoretical issues and problems of criminal-legal qualification including punishment adequacy.

New version of norm on criminal responsibility on infringement upon judge, people’s assessor, juror’s life or their close relatives in connection with their activities on administering justice was given

Key words: life infringement upon judge or their close relatives, judicial power bearer, criminal responsibility, punishment adequacy